

Didactische tips aardrijkskunde reportage 3 – internationale arbeidsverdeling

Dit fragment is – samen met het fragment “Globalisering en cultuur: India” - een motiverende instap voor een **debat** over de kenmerken en positieve en negatieve gevolgen van globalisering in de klas. Leerlingen kunnen zelf uitgaande van de fragmenten een concretere invulling geven aan het begrip “globalisering” en er enkele argumenten pro en contra uit afleiden. De leraar kan de klas verdelen in een groepje leerlingen die de globalisering verdedigen en een groepje “antiglobalisten”, die elk hun argumenten uit de fragmenten halen. Het is de taak van de leraar de discussie in goede banen te leiden en bij wijze van synthese de leerlingen duidelijk te maken dat het proces van globalisering niet enkel positieve noch enkel negatieve kanten heeft. De fragmenten en de verwerking ervan in een debat kunnen in één lestijd worden afgewerkt.

Ter afronding kan aan de leerlingen eventueel volgend syntheseblad meegegeven worden:

Positieve aspecten van globalisering = argumenten gebruikt door de globalisten :

- globalisering bevordert de welvaart en het welzijn op wereldniveau
- liberalisering van de internationale handel heeft veel landen in staat gesteld sneller te groeien, bijv. de snelle economische groei van China, opkomst van nieuwe industrielanden in Oost-Europa en de derde wereld
- ontstaan van grote efficiëntie : verlaging van de kosten en verhoging van de winsten
- consument krijgt ruimere keuze aan goederen
- voor veel mensen in lageloonlanden is hun laagbetaalde job niet noodzakelijk een uitbuiting : ze verdienen er in de fabriek toch nog meer dan op het platteland en ze doen het werk doorgaans ook liever

Negatieve aspecten van globalisering = argumenten gebruikt door de anti- en andersglobalisten :

- globalisering komt vooral de rijke landen ten goede, een groot deel van de wereldbevolking wordt er niet beter van; de kloof tussen Noord en Zuid wordt breder; Afrika profiteert helemaal niet
- de winsten zijn voor de multinationals, maar de samenleving draait op voor de kosten (o.m. op vlak van infrastructuur en milieu)
- bij ons leidt de concurrentie door de lageloonlanden tot delokalisatie en minder jobs, minder gunstige arbeidsomstandigheden en werkloosheid;
- in lageloonlanden zorgt globalisering voor de uitbuiting van miljoenen arbeidskrachten : ze hebben er (nog) niet het recht zich te organiseren, ze maken lange werkdagen van vaak 12 uur per dag, 7 dagen per week, ze werken er met weinig bescherming tegen ziekte en ongevallen; in sommige landen leidt dit tot kinderarbeid

- natuur en milieu komen onder druk te staan door toenemend transport van personen, goederen en diensten
- lokale culturen komen in de verdrinking en er ontstaat een culturele homogenisering
- de politieke democratie komt in gevaar : het zijn de internationale markten en de multinationals die het beleid meer en meer bepalen

Extra bronmateriaal aansluitend bij het fragment :

Made in China wordt duurder

Bron : De Volkskrant, 3 maart 2005

Door de schaarste van arbeidskrachten verwacht twee derde van de bedrijven in het nieuwe jaar meer loon te moeten betalen.

Voor de werkpaarden van de wereldeconomie, China's miljoenen binnenlandse gastarbeiders, zit de nieuwjaarsvakantie erop. En dus stijgen de lonen.

'Ik ga tienduizend renminbi verdienen', zegt Chen Ya zelfverzekerd. Hij is met zijn dorpsgenoten net uit de trein gestapt: vier twintigers uit de verre, dichtbevolkte provincie Henan. Na een reis van twintig uur zijn ze in de grote stad, waar het goed verdienen is.

Chen en zijn vrienden - sjofele kleren, maar wel een snel mobieltje - gaan in de bouw werken. Werk zat, de stad is één grote bouwput. Ze kunnen er twee tot drie keer zoveel verdienen als in hun geboortedorp.

Op het plein voor het centraal station van Shanghai is het maandag de hele dag spitsuur . Drommen jonge mannen en vrouwen, zeulend met grote zakken, tassen en koffers vol leeftocht en kleren, stromen van de perrons. De grote vakantie rond het Chinese nieuwjaar in februari zit er weer op.

Het Jaar van de Haan is begonnen, en dat betekent voor de vele tientallen miljoenen arbeiders uit het binnenland een nieuw jaar van ploeteren in fabrieken en op bouwplaatsen aan de oostkust. Want daar, rond steden als Shanghai en Shenzhen, valt geld te verdienen: de economische motor van het land draait er het hardst.

Tienduizend renminbi (duizend euro) is het loon dat je als bouwvakker of fabrieksarbeider in 2005 kunt verwachten voor een heel jaar werken in Shanghai, bevestigen andere migranten. 'Tien procent meer dan vorig jaar', rekent er een voor.

Zo werkt de arbeidsmarkt van China, waar zaken als reguliere CAO-onderhandelingen onbekend zijn. Natuurlijk, er is een van staatswege vastgesteld minimumloon (dat onlangs met 19 procent is verhoogd) en de staatsbedrijven hebben hun salarisschalen. Maar in de almaar groeiende vrije sector wordt het loon bepaald door een ruw spel van vraag en aanbod; en dit jaar trekt de arbeid aan het langste eind.

Het zijn signalen dat China, en vooral de op volle toeren draaiende oostkust, duurder wordt. Oorzaak: schaarste aan personeel. Want steeds meer jonge boerenzonen en -dochters willen niet meer voor een hongerloontje in een rotfabriek werken. Ze verwachten betere betaling, anders blijven ze thuis, waar de landbouw dankzij regeringsmaatregelen sinds kort ook wat meer opbrengt.

In het zuiden, in Shenzhen en omgeving, is al een officieel tekort van een miljoen productiekrachten gemeld. De lonen stegen er in 2004 met maximaal 5 procent, rapporteerde de provinciale overheid. In het nieuwe jaar verwacht

tweederde van de bedrijven meer te moeten betalen.

Ook in Shanghai lijkt een loongolfje binnen te rollen. 'Krijg ik het niet bij mijn oude werk, dan ga ik naar een ander', zegt een bouwvakker bij het station. Jobhoppen is ook aan de onderkant van de arbeidsmarkt een gewoonte geworden. 'Drie jaar terug kreeg ik 35 renminbi per dag, nu zoek ik een baas die me 50 renminbi betaalt.'

Begint China zich langzaam uit de markt te prijzen? Werkgevers in exportsectoren beginnen er in ieder geval over te klagen. 'Een naaister in de regio Shanghai kost nu al tussen de 80 en 110 euro per maand', zegt een buitenlandse textielondernemer. Naar Chinese textiel is sinds de jaarwisseling veel vraag door het wegvallen van exportbeperkende quota, maar niemand weet of de onderbroeken en sokken voor Europa er straks echt goedkoper op worden. 'Het loon komt soms zelfs al in de buurt van Polen. Bangladesh of Vietnam zitten veel lager dan China'.

Loongolf of niet, op het stationsplein wil niet iedereen meer. Ma Ying is begin veertig, hij stond vorig jaar bijna dag en nacht aan de hendels van een heimachine in een van Shanghai's duizenden bouwputten. 'Ik wil minder werken. Het was me te zwaar, ik wil een beter leven', zegt hij. 'Duizend renminbi per maand is voor mij genoeg.'

Hans Moleman, De Volkskrant